

Hankemenetluste tüübid – suurem valik, hõlpsam juurdepääs

Uutes direktiivides järgitakse nn **tööriistakasti** põhimõtet, mis annab avaliku sektori hankijatele suurema paindlikkuse, rohkem valikuid ja uusi hangete läbiviimise võimalusi. Neil on suurem vabadus hankemenetluse liigi ja vormi üle otsustamisel, et see vastaks paremini nende vajadustele.

- **Juurdepääs läbirääkimistega hankemenetlustele** on palju parem ja paindlikum, kui praegu kehtivate direktiivide alusel, seega saavad avaliku sektori hankijad tõhusalt neid menetlusi kasutada kõigi läbirääkimisi nõudvate olukordade puhul.
- **Uus konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus vahetab** välja praeguse eelneva väljakuulutamise läbirääkimistega hankemenetluse. Õigluse, läbipaistvuse ja tõhususe tagamiseks on uus menetluse selgemalt struktureeritud. Selles keskendutakse pakkumuste tõhustamisele ja antakse avaliku sektori hankijatele tõhusad vahendid läbirääkimistel parima hanketulemuse saavutamiseks.
- **Võistlevat dialoogi** on lihtsustatud ja muudetud praktilisemaks. See on nüüd kättesaadav samadel tingimustel, kui konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus, mis annab avaliku sektori hankijale täieliku valikuvõimaluse.
- Uus **innovatsioonipartnerlus** laiendab avaliku sektori hankijate valikuvõimalusi. See võimaldab neil hankida väga innovaatilisi lahendusi, võimaldades arukat uurimistegevusega seotud teenuste ja ostude kombinatsiooni (vt TEABELEHT nr 9).

Paindlikumad ja tõhusamad menetlused

Avaliku sektori hankijatel on palju suurem vabadus korraldada hankemenetlusi kõige paindlikumal ja tõhusamal viisil. Hankemenetluste korraldamise eeskirjad on läbinud laiaulatusliku reformi, et muuta need tõhusamaks ja praktilisemaks. Kõige olulisemad uuendused on järgmised:

- Osalemise ja pakkumuste esitamisega seotud **ajapiiranguid** on lühendatud, võimaldades avaliku sektori hankijatele maksimaalset paindlikkust kiiremateks ja sujuvamateks hankemenetlusteks.
- **Uus standardne internetipõhine Euroopa ühtne hankedokument** võimaldab pakkujate endi kinnituste esitamist, mis asendab dokumentide esitamist kvalifitseerimise etapis. Üldjuhul peavad avaliku sektori hankijad kontrollima vaid võitnud pakkuja tegelikke dokumente menetluse lõpus, enne asjaomase otsuse teatavaks tegemist. Selleks saavad nad juurdepääsu siseturu elektroonilistele andmebaasidele, mis tagab kiire juurdepääsu usaldusväärsetele ajakohastatud dokumentidele.
- Avaliku sektori hankijad võivad nõuda, et ehitustöödel, teenustel või asjadel oleks konkreetne märgis, mis tõendab nende vastavust keskkonna-, sotsiaalsete või muude normidega nõutavatele omadustele. Seda kohaldatakse näiteks **keskkonnamärgiste või õiglast kaubandust käsitlevate märgiste** puhul.
- Avatud hankemenetluste puhul saavad avaliku sektori hankijad vabalt otsustada menetluste järjekorra üle. Nad võivad järgida tavapärast menetluste järjekorda ning vaadata esmalt üle

pakkujad (enne pakkumuste hindamist ja otsuse tegemist). Teise võimalusena võivad nad valida vastupidise järjekorra ning otsustada pakkumused läbi vaadata enne kõrvaldamise aluste puudumise ja valikukriteeriumidele vastavuse kontrollimist.

- Avaliku sektori hankijad saavad **pakkuja hankemenetlusest kõrvale jätta**, kui asjaomase pakkuja puhul on esinenud tõsiseid või pidevaid puudujääke varasema riigihankelepingu täitmisel.
- Pakkumuste hindamisel võivad avaliku sektori hankijad võtta arvesse lepingut täitma määratud töötajate kvalifikatsiooni ja kogemusi, kui töötajate kvalifikatsioon võib oluliselt mõjutada lepingu täitmise kvaliteeti.

Täiendav paindlikkus kohalikele ja piirkondlikele ametiasutustele

Uus direktiiv võimaldab liikmesriikidel otsustada **lihtsustatud avaldamissüsteemi** kasuks teatavate avaliku sektori hankijate kategooriate puhul:

- **Asjaomased asutused**, nn **keskvalitsusest madalama tasandi hankijad**, s.t kõik valitsuse tasandist madalamal olevad avaliku sektori hankijad, nagu omavalitsused, piirkondlikud asutused või avalik-õiguslikud asutused;
- **Menetlus**: selle asemel, et avaldada kogu ELi hõlmav täielik hanketeade iga piirmäära ületava lepingu puhul, võivad eelistatud avaliku sektori hankijad teatavate lepingute puhul avaldada lihtsalt **eelteate**, milles on märgitud, et:
 - hankeleping sõlmitakse täiendava hanketeade avaldamiseta ning
 - ettevõtjad võivad väljendada oma huvi, et saada otseselt teavitatud asjaomasest hankemenetlusest.

See võimaldab asutustele suuremat paindlikkust hankemenetluse käivitamisel, säästes aega ja raha.

Koostöö

- Uus direktiiv muudab avaliku sektori hankijate ostude koondamise lihtsamaks:
 - kasutades **ühiseid hankemenetlusi** või
 - ostes **kesksete hankijate** kaudu.

Seda saab teha vaid **riiklikul või piiriülel tasandil**.

- Kogemused on näidanud, et **ühised piiriülesed hankemenetlused** saavad märkimisväärselt parandada hankemenetluste tulemusi, kasutades täielikult ära ühtse turu eelist. Uues direktiivis on esmakordselt esitatud **selgesõnalised eeskirjad ühiste piiriüleste hankemenetluste kohta**, et tagada avaliku sektori hankijatele ja kesksetele hankijatele vajalik õiguskindlus.